

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 3. Magna esse vespertini temporis Sacramenta. Notantur quaedam de Epistolis laureatis. Pacis encomium, & ad eam exhortatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

*Flebilibus capiens vagire querelis,
In lacrymis vixi, par quoque finierit.
Quod si mersa semel fuerint mea cyrmina plaudu,
Tunc aberit causa deficiente dolor.*

3. Non omittendum hoc loco, quod Bernardus & alius se furrigens docet. Nam per vespeream orium contemplationis intelligit, juxta illud; *Exibit homo ad opus suum, & ad operationem suam usque ad vespeream.* Surgit nimirum, & properat fidelis homo ad animarum lucra, ad vitæ activæ officia dum dies est: Vespere autem ad quietem contemplationis tantò ardentius regreditur, quantò fructuosius eandem se meminit intermisisse. Cæterum inter actionis negotium, & orium contemplationis fluctuat interdum, & exæstuat timens, ne plus iusto alteri horum inhæreat: Et fortasse tale aliquid S. Job m patiebatur cum diceret, *Si dormiero dicam, quando consurgam? & rursum expectabo vespeream, & replebor doloribus usque ad tenebras:* hoc est, & quietus neglecti operis, & occupatus perturbatæ nihilominus quietis me arguo. Vides virum sanctum, ait Bernardus, inter fructum operis, & somnum contemplationis graviter æstuarè: & in bonis licet semper versantem, semper tamen quasi de malis pœnitentiam agere, & Dei cum gemitu momentis singulis inquirere voluntatem. Unicum quippè in hujusmodi remedium, seu refugium Oratio est, & frequens gemitus ad Deum; ut quid, quando, & quatenus nos facere velit, assidue nobis demonstrare dignetur. Hoc itaque habet sanctæ contemplationis vesper, ut ad eum quoque fletus demoretur. *In tempore vespere* ait Isaias, *& ecce turbatio.* Peracto enim jam die turbati item solet quisquis studet placere Deo, cum in vespertina conscientia discussione pro negligentibus, & peccatis admissis orat, & lachrymatur, ut divinam sibi conciliet misericordiam. Qui verò fideliter ministrando, consulendo, & prædicando Domini sui lucra studiosè quæsit, *Dormiet ad vespeream in semitis Dedanim,* ut idem scribit Propheta, quia cœlesti desiderio fulgens supernæ contemplationis arcem commodis dumtaxat, & opportunis horis conscendit, dormitque in semitis Dedanim, id est iudiciorum, ut D. Hieronymus interpretatur, quia cooperante gratia est indulgentia præsumens, jam non laborat in gemitu suo sub timore iudicii;

k Bern. serm. 57. in Cant. 1 Psal. 103. m Job. 7:4.
n Isai. 17: 14. o Isai. 21: 13. ac ibi D. Hieron.

sed proficiens in melius; Deique gloriam cum ineffabili gaudio contemplans lætus sedet, vacuus dormit, quiescit securus, prohibente Domino, & contestante, ne quis dormientem præter ejus voluntatem excitare præsumat. De primis, id est incipientibus, & adhuc gementibus sub pondere diei, & æstus scriptum est q; *Venit mane, venit nox:* nam matutinam gratiæ illustrationem statim sequitur horribilis nox, ululatus, & planctus magnus, timor, & tremor, ac incessabilis gemitus pro remissione peccatorum obtinenda; fluctuante nimirum conscientia inter spem, & timorem, donec verbo Domini tenebræ, quæ sunt super faciem abyssi, plenioris luminis illustratione dissipentur. De secundis, qui jam pulso timore singulariter in spe constituti dormiunt in pace, mysticè intelligo, quod in mundi creatione Moyses sæpius repetit; Factum est vespere, & mane. Illis post mane sequitur nox: istis post vespeream sequitur mane, nec ulla fit mentio noctis. Ut enim subtiliter notat sacræ purpuræ insigne ornamentum Petrus Damiani, Vesper ipsa boni operis est perfectio, mane verò lux mentis. Nam cum bonum opus pervenit ad perfectionem, tunc in operantis mente lux gratiæ spiritualis exoritur, ut, dum lucidum opus foris exequitur, intrinsecus ipse gratia Spiritus illustretur. Nulla autem nox iis computatur, quoniam divina perfusi claritate amicti sunt lumine sicut vestimento.

p Cant. 2:7. q Psal. 21: 12. r Petr. Damian. ep. 5. l. 2.

S. III.

*Magna esse vespertini temporis sacramenta.
Notantur quædam de epistolis laureatis,
Pacis encomium, & ad eam exhortatio.*

1. Sed quorsum hæc tam multa, tamque sconquisitè? Nempè ut susceptam de vespere tractationem symbolicis explicationibus illustrem clarius exequamur. Quis enim hac hora non solito ferventior in Dei laudibus invenitur, quæ tot mysteriis insignis habetur, tot sacramentis nobilitatur? Eleganter ad hoc hortatur omnes Ambrosius s: Cum vespera diem claudit, Deo debemus per Psalterium laudem dicere, & gloriam ejus modulata suavitate concinere, quod operum nostrorum consummato certamine veluti victores requiem mereamur, & laboris quædam palma sit

Ccccc soporis

l Ambros. c. 2. in fine com. in Malach.

soporis oblivio. Omitto pleraque sacramenta, quibus hæc hora illustratur. Omitto, inquam, quod vespertinum officium diurni finis, diurnæ & alternæ lucis occasus est: atque idem seculi hujus interitum, vitæ nostræ finem demonstrat, ut Hieronymus *r* Presbyter, Salonius Episcopus *u*, Olympiodorus *x*, & Cæsarius, luculenter ostendunt. Omitto quod in umbra veteris testamenti vespertinum sacrificium quotidie offerebatur. Omitto quod ipse Dominus gentem suam à jugo ferreo Ægyptiæ servitutis solemnî strage primogenitorum liberaturus Agnum sine macula ab universa multitudine filiorum Israël ad vesperam immolari præcepit. Cujus vespertini sacrificii nos mysticam exprimentes intelligentiam cantamus quotidie cum Psalmographo *z*, *Dirigatur Domine oratio mea sicut incensum in conspectu tuo, elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum.* Illud quoque commendat vespertinarum dignitatem, quod in sacra Genesis historia legimus. Noë vir justus, atque perfectus scire cupiens post cataclysmum, an tellus jam sicca, & detecta egressionem è tetro carcere permitteret, columbam emisit exploratricem. *At illa, ait sacer textus u, venit ad eum ad Vesperam portans ramum olivæ virentibus foliis in ore suo.*

Ergo emissa semel vitæ à sede columba Nil vesperans certi, rursus dimissa reportat Paciferæ frugis parvum libamen olivæ b.

Consules, & Imperatores Romani post debellatos Imperii hostes literas laureatas ad Senatum mittebant triumphalis victoriæ nuncios, ut folus epistolæ aspectus non nisi prospera, & felicia indicaret. Narrat id Romanæ historiæ princeps *e*, eundemque morem recensent Julius Capitolinus *d*, Ælius Lampridius *e*, Cornelius Tacitus *f*, & ex recentioribus Alexander ab Alexandro *g*. Deus verò pro epistola columbam misit olivæ virentis ramulo insignitam, è cuius aspectu statim vir sapientissimus intelligeret magnam illam aquarum confugem imminutam, pristinamque terris faciem redditam esse. Explicat elegantissimè totius mysterii seriem Ambrosius *h* libro de Noë. Volat autem columba, dum dies

est; ingruentibus tenebris ad justum revertitur, quia justitia, & pax in tenebrosis iniquorum pectoribus quiescere nequaquam possunt, nisi diluvia passionum omnimodis deferbuerint. Emiserat Noë corvum avem rapacem, & symbolum habentem cum Divina justitia, & cum vespere severitatis. Nam apud Hebræos vespere dicitur *Herab*, corvus *Horeb*, iisdem literis puncto dumtaxat immutato. Ibat ille, non revertebatur quasi gaudens in executione justitiæ, donec cessarunt aquæ, & datus est locus misericordiæ, & emissa columba decerptum ex oliva surculum indicem pacis ad vesperam deportavit.

2. Monemur in hoc saluberrimo consilio, Apostolicum in omnibus sequi mandatum omnino præcaventes, ne *Sol occidat super iracundiam nostram i*. Sic veræ columbæ erimus dorso aureo, pennisque deargentatis fulgentes: sic gemen virentis olivæ ore nostro portabimus ad vesperam, si Sole ad occasum approquinquante pacem loquamur cum proximo nostro, pacem cum nobis ipsis, & pacem habeamus ad Deum: sic delectabimur in multitudine pacis, & pacis non erit finis. Quod splendor in igne, quod serenitas in aëre, quod tranquillitas in mari, quod amœnitas in terra, id pax in corde. Ipsa enim est, ait Magnus Leo *k*, quæ parit filios Dei, nutrix dilectionis, & genitrix unitatis, requies beatorum, & aternitatis habitaculum, cujus hoc opus proprium, & speciale beneficium est, ut jungat Deo, quos secernit de mundo. Age verò, scribit Dionysius Areopagita *l* dictus Theoprophus, ut testatur Hilduinus *m*: Age verò Divinam, conciliandique principem pacem pace dignis laudibus ornemus. Ea enim est, quæ omnia conjungit, atque inter omnia concordiam, connexionemque & gignit, & absolvit. Itaque eam omnia expetunt, quod dividuam ipsorum multitudinem ad totam conjunctionem traducat; intestinumque bellum hujus universitatis ad ejusdem generis domicilium conjungit. Hæc & alia plura diffusè, & abstrusè de pace Dionys. Eandem multipliciter commendat vir eximius Potho Prumiensis *n* libro primo de statu Domus Dei, atque inter cætera hæc habet: Pactum pacis est, quo Deus in Christo mundum sibi reconciliavit. Ingrediens quippè mundum Salvator, pacem nobis per Angelos annuntiavit o.

Egrediens

r Hieron. *u* Salon. *x* Olimp. ad cap. 1. Eccles. *y* Cesar. inf. dial. 1. *z* Psalm. 140. *a* Gen. 8: 11. *b* Claud. Max. Victor. l. 2. com. in Gen. *c* T. Liv. l. 5. dec. 1. *d* Jul. Capit. in Maximino. *e* Lamprid. in Alexan. Severo. *f* Tacit. in vita Agric. *g* Alex. ab Alex. dier. genialium lib. 1. c. 27. *h* Ambros. l. de Noë, cap. 10.

i Ad Ephes. 4: 26. *k* Leo serm. 6. de Nat. *l* Dionys. Areopag. c. 11. de div. nom. *m* Hilduin. in Areopagiticis. *n* Potho Prum. lib. 1. de domo Dei. *o* Lucæ 2: 14.

Egrediens de mundo, testamentum pacis fidelibus suis reliquit, dicens Apostolis, & in Apostolis nobis: *Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis p.* Illis etiam in mundum prædicatoribus præcepit q: *In quancumque domum intraveritis, prius dicite; Pax huic domui: quod si ibi fuerit filius pacis, requiescet super eum pax vestra.* Qui ergo sunt filii pacis, hi per gratiam pacis habitant in unum. O beata pax, ô jucunda tranquillitas! Tu perfectio sanctitatis es, tu iustitiæ regula, tu magistra doctrinæ, tu morum custodia, tu puræ mentis indicium, ac omnium desideriorum amplissima plenitudo. Custodienda igitur præ omnibus virtutibus pax est, ait Petrus Chrysologus r, quoniam Deus semper in pace est.

p Jo. 14: 27. q Luc. 10: 5. r Chrysol. serm. 53.

METRUM XXII.

O Sincera parens beatitatis,
Cœli delitium, Deique proles,
Pax terræ columen, decusque morum.
Pax cunctis potior ducum triumphis,
Quos mundi colis abditos recessus;
Hic te sollicito requirit æstu,
Urbanos fugiens procul tumultus.
Hic inter scopulos, vagosque fluctus,
Spumantis pelagi latere credit.
Hic deserta petis loca, & per antra
Te quaerens varias peragrat oras,
Qua lucens oritur, ceditque Titan.
Hic ut te celer assequatur, aurum
Congestum colit, atque dignitatum
Regalem sibi præparat decorem.
Hic demens iuga scandit, & remotos
Perfruat agros: tamen supernæ
Hi pacis nequeunt bonis potiri.
Cur sic ergo tuum benigna Numen
Cælans implacidum relinquit Orbem?
Pacem sic ego sciscitabar: illa
Respondit: Proprio imperare cordi
Si nosti, tibi cognitumque Numen,
Possessumque meum est: sinu receptam
Sic me perpetuo coles amore.

S. IV.

Vesperarum ex novo Testamento prærogative.
Vesper mundi finem significat. Oratio ad
Dominum, ut nobiscum manere dignetur.

I. Sed jam ad novum testamentum accedo, scujus veritas, & gratia *vergente mundi vespere* admiranda Divini Verbi incarnatione facta est. Vesper mundi erat, cum Christus venit, quia totus erat mundus in tenebris. Vesper erat, temporis scilicet plenitudo, & finis dierum, mundi senectus, & ultima ætas, ut Prophetæ futurorum præscii prænuñciaverunt. Vesper erat omnibus, quos immanium delictorum squalor, quos diræ mortis tenebrosus horror urgebat. Porro per vesperam ultimam mundi peruentis ætatem intelligi, qua *Verbum caro factum est*, testes sunt, ut alios prætermittam, Origenes s, & Augustinus t. Nos sumus in quos devenuat fines seculorum. Nos senescentis ævi postrema proles veteris abolitionem legis, novæ vidimus promulgationem. Vitiatorum agmina ab incarnato verbo expulsa, virtutes vidimus revocatas. Nobis æternæ beatitudinis ostium reclusurus æternus Dei Filius augusto Virginis thalamo inclusus est. Factus est mortalis Deus, ut nos faceret immortales. Verbum enim in Christo passim fuisse dicitur non simpliciter, sed ut loquitur Rusticus Cardinalis u, propter unionem propriificans ea quæ sunt passibilis naturæ per suificationem dispensativam: quod nos dicimus per Idiomatum communicationem. Quis non tantæ dignationis excessum dignis excipiat laudibus, digno colat affectu, digna gratiarum actione prosequatur? Vesper rursus erat cum transiturus de hoc mundo ad Patrem instructa legali cœna agnum comedit cum lactucis agrestibus ipse Agnus occisus ab origine mundi acerbissimæ suæ passionis amaritudinem præfigurans. Post hæc surgens à cœna immundos discipulorum pedes lavit, & terfit: tum regressus ad mensam vivifica instituit preciosissimi sui corporis, & sanguinis Sacramenta. O cœnam admirandam, o gratiam super excellentem! Idem Dominus conviva est, & convivium; cibans, & cibus; offerens, & oblatio; victima sacerdotii sui, & suæ victimæ sacerdos: Manducat homo panem Angelorum; qui jumentis insipientibus comparatus, fœnum ut bos comedere dignus erat. Cibum percipit vitæ, qui de cœlo descendit, cibum omnis suavitatis, sanctorum delicias, ferculum immortalitatis. Vinum bibit supercœleste, vinum germinans virgines, & aridas sitibundæ animæ fauces pota salente in vitam æternam refocillat. In loco pascuæ, in loco

Ccccc 2 uberi

s Orig. hom. 7. in Exod. t Augustinus ser. 74. de temp.
u Rusticus lib. contra Acopulos.